

CĂRȚI DE ISTORIE APĂRUTE PESTE HOTARE (1971—1972)

În dorința de a pune la dispoziția cadrelor didactice de toate gradele și studenților material bibliografic apărut peste hotare, aflat în Biblioteca Academiei R.S.România (B.A.) și la Institutul de istorie „N.Iorga” din București (I.I.), dăm mai jos o listă de cărți al căror conținut poate fi utilizat în pregătirea lecțiilor și cursurilor, a lucrărilor de seminar, de diplomă și de grad. Pe lângă comentariul care însoțește fiecare lucrare, s-a indicat în paranteză și cota acestuia din biblioteca respectivă.

ISTORIOGRAFIE

J. Michelet, *Oeuvres complètes*, vol.I. 1798-1827, Paris, 1971, 637 p. Prevăzută să apară în 20 de volume, opera marelui istoric francez este reeditată cu prilejul apropiatului centenar a morții sale (1874-1974). Volumul de față cuprinde opera sa istorică din tinerețe și anume: *Examen des vies des hommes illustres de Plutarque*; *Tableau chronologique de l'histoire moderne*; *Tableau synchrone de l'histoire moderne*, *Discours sur l'unité de la science*, *Oeuvres choisies de Vico*, etc. (B.A. II. 566983).

LUCRĂRI GENERALE

D.H.L a w r a n c e, *Mouvements en European History*, Oxford, 1971, 336 p. Lucrarea de față, o reeditare a primei ediții apărute cu 50 de ani în urmă, cuprinde o istorie generală a Europei din antichitate până la mijlocul sec. XIX. În concepția autorului evenimentele istorice sînt o consecință a dezvoltării societății sub toate aspectele, iar modul de expunere a faptelor istorice este, de fapt, o suită de studii pe teme diferite care în ansamblu ne dau o imagine a temei propuse. Titlurile acestor studii sînt: Roma; Constantinople; Creștinismul; Germanii; Goții și Vandalii, Hunii, . . Francii și Carol cel Mare; Papi și împărați . . Italia după Hohenstaufeni; Sîrșitul epocii bisericii. Marea monarhie; Revoluția franceză, ultimul studiu fiind unificarea Germaniei. Lucrarea este însoțită de 14 hărți și un indice general (B.A.II. 564421).

Crane Brington, John B. Christopher, Robert Lee Wolf, *A History of civilisation*, I-II, N.Jersey, 1971, 2 vol. (I: Din preistorie pînă la 1715; II: Din 1715 pînă în prezent).

Lucrarea este o istorie universală în care sînt schițate principalele momente ale dezvoltării societății omenеști de pe toate continentele, din preistorie pînă în 1970. Este însoțită de o bogată

ilustrație în alb-negru și în culori, de numeroase hărți, de o bibliografie de limbă engleză pentru fiecare din cele 32 capitole, de un tabel cronologic al datelor mai semnificative (I.I.13200 L). I. M a h o v s k i, *Istoria pirateriei* (în limba rusă), Moscova 1972, 287 p. Avind caracterul unei monografii, lucrarea cuprinde o prezentare a pirateriei ca eveniment istoric din antichitate până în epoca contemporană, capitolele indicind totodată, și zonele geografice unde s-a constatat existența ei, de ex. Pirateria în lumea antică: Pirații din mările nordice; Pirații barbarești Pirații din Marea Caraibelor; Pirații din apele Americii de nord; Pirații din Oceanul Indian; Pirații din Mările Sudului; Pirații din Extremul Orient, Pirații din zilele noastre etc (B.A. 565694).

M o r i s o n S a m u e l E l i o t, *The Oxford History of the american people*, 2 vol, Londra 1972 (I: Din preistorie până la 1789; II: 1789—1877). Adresată în special studenților, lucrarea de față cuprinde o amplă istorie a poporului american până la sfârșitul epocii de reconstrucție a S.U.A. din anii 1865—1877. În cele 42 de capitole sînt studiate probleme ca: economia, structura socială, viața politică, cultura și arta etc. (I.I. I 7418 L).

D. F. N i a m e, *Histoire de l'Afrique occidentale*, Paris 1972, 223 p. Ca sinteză, lucrarea cuprinde o istorie a popoarelor africane din preistorie până în epoca contemporană, cînd majoritatea lor și-a recucerit independența. Principalele capitole sînt: Regatele africane; Era tratatului; Cucerirea colonială; De la era colonială la cea a independenței. Însoțită de o bogată ilustrație, de hărți și un tabel cronologic sinoptic, lucrarea are un stil agreabil (I.I. II 13534 L).

LUCRĂRI SPECIALE ISTORIE UNIVERSALĂ

Epoca veche

C. M. B o w r a, *Periclean Athens*, Londra, 1971, 303 p.

Folosind aproape în exclusivitate izvoarele narative antice, autorul a alcătuit o interesantă monografie a evoluției democrației ateniene de la sfârșitul sec. VI până la sfârșitul sec. V î.e.n., epoca lui Pericle plasîndu-se în centrul atenției acestuia. Un loc deosebit îl constituie cercetarea condițiilor istorice care au determinat înflorirea Atenei în această epocă. În anexă se dau: o listă cronologică și o hartă (I.I. II. 12929 L).

H. J. D i e s n e r, *Kriege des Altertumes, Griechenland und Rom im Kampf um den Mittelmeerraum*, Berlin, 1971, 336 p.

Tema principală a lucrării o constituie războiul ca artă militară în antichitate. În acest sens, autorul face o analiză a principalelor conflagrații militare din această vreme și anume: Războaiele greco-persane; Războiul peloponezic; Războaiele punice; Războiul sclavilor din sec. II î.e.n.; Războiul lui Spartacus; Războaiele lui Caesar; Războaiele din epoca de criză a Imperiului roman, ultimul capitol fiind consacrat gîndirii militare la popoarele din antichitate. Autorul prezintă tehnica de luptă, armamentul, sistemul de fortificație, tactica și strategia epocii. Lucrarea este însoțită de un tabel cronologic (550 î.e.n. — 553 e.n.), de un lexicon de termeni militari, indice general, un mare număr de ilustrații, hărți, schițe etc. (B.A. I. 565038).

I. C. H. P i c h o n, *Neron et les mystères des origines chrétiennes*, Paris 1971, 237 p. Cartea face parte din colecția „*Les Ombres de l'histoire*”, condusă de J. Descole și cuprinde o frescă a domniei împăratului roman Nero. Autorul, cercetînd în mod critic izvoarele narative antice, caută să reabiliteze pe Nero în fața istoriei, absolvîndu-l de vina de a fi incendiat Roma și de a fi persecutat pe creștini. (B.A. II 563403).

L. R o s s i, *Trajan's Column and the Dacian wars*, Londra 1971, 240 p. Tradusă din l. italiană, lucrarea cuprinde o analiză istorică și arheologică a metopelor de pe Columna lui Traian

din Roma, menită să alcătuiască o istorie critică a războaielor romanilor cu dacii de la începutul sec. II e.n. În acest scop este studiată organizarea armatei romane și a celei dace în epoca respectivă, precum și valoarea istorică a scenelor de luptă de pe columnă. În anexă sînt date comentariile lui Cassius Dio în legătură cu aceste războaie, o listă a cetățîilor dacice, comentariile privind piatra funerară a lui Tiberius Claudius Maximus (decurionul care l-a prins pe Decebal), hărți, o bogată ilustrație, bibliografie selectivă (I.I. II. 13096 L).

Epoca medie

* * * *The continental Renaissance, 1500—1600*, Oxford, 1971, 576 p. Lucrarea de față, concepută ca o monografie menită să prezinte liniile generale ale apariției și dezvoltării Renașterii europene în domeniul literaturii, cuprinde o suită de articole și studii — rodul muncii unui colectiv de autori specialiști în problemele istoriei culturii din epoca modernă. În cele 6 părți sînt cercetate: literatura cultă, poezia, proza, teatrul, literatura populară precum și concepțiile literare ale epocii. (I.I. I. 7419 L).

R. D o e h a e r d, *La haut Moyen Âge occidental. Economies et sociétés*, Paris, 1971, 380 p. Apărută în colecția „Nouvelle Clio” (nr. 14), lucrarea are o structură deosebită, în sensul că tot materialul este cuprins în trei părți. I: O amplă bibliografie sistematică a izvoarelor și literaturii istorice; II: O expunere a stadiului actual al cercetării diferitelor probleme pe care le ridică tema centrală; III: Noi aspecte ale problemei și direcția actuală de cercetare. În legătură cu conținutul ultimului capitol remarcăm sublinierea necesității cercetării evoluției monedei, a prețurilor, a impozitelor directe și indirecte în evul mediu etc. (I.I. I. 7431 L).

P. H e r l a n g e r, *L'empereur insolite Rodolph II de Habsburg, 1552—1612*. Paris, 1971, 256 p. Concentrîndu-și cercetările asupra vieții împăratului german Rudolf II, autorul prezintă de fapt o frescă a istoriei Europei din a doua jumătate a sec. XVI și de la începutul sec. XVII, mai puțin cunoscută, și anume aceea a părților centrale și răsăritene ale continentului (inclusiv țările române). Totodată, este subliniată contribuția lui Rudolf II la dezvoltarea astronomiei, ceea ce a permis lui Kepler să-și enunțe faimoasele sale legi privind cercetarea cosmosului (I.I. I. 7416 L).

* * * *Europa în evul mediu. Economie, politică și cultură. Culegere de articole*. (în l. rusă). Moscova, 1972, 446 p.

Alcătuită cu prilejul celei de a 80 aniversări a acad. S.I. Skazkin, lucrarea cuprinde 34 articole privind diferite probleme ale evului mediu european din care menționăm: Obștile țărănești în sudul Italiei în sec. X—XIII (M.L. Abramson); Etapa timpurie a dezvoltării postăvîritului în orașele engleze din sec. XII—XIII (I. A. Levițki); Țărănimia și Cortesurile Castiliei în a doua jumătate a sec. XIII și prima jumătate a sec. XIV (I.S. Piciughina); Teorie și practică în absolutismul italian (V.I. Rutenburg); Aspecte social-politice ale începutului istoriei Statelor generale în Franța (N.A. Denisova-Haciaturian); Din istoria culturii bizantine în evul mediu timpuriu (Z.V. Udalțova) etc. (B.A. II 565903).

R. H a c h m a n, *Les Germains*, Paris, 1971, 207 p.

Apărută în colecția „Arheologia mundi”, lucrarea tratează principalele probleme cu privire la popoarele germanice, pe baza izvoarelor narrative și în special a cercetărilor arheologice. În acest sens sînt studiate: aria geografică populată de germani, ocupațiile lor, nivelul tehnic al uneltelor folosite în agricultură și meșteșuguri, structura socială în diferite epoci, relațiile germanilor cu popoarele vecine etc. Lucrarea este însoțită de o ilustrație foarte bogată în culori și alb-negru, de calitate superioară, de o bibliografie amplă, pe probleme, de un indice general (B.A. II. 567764).

D. Poirion, *Le Moyen Âge, II*, 1300—1480. Paris, 1971, 342 p.

Volumul face parte din colecția consacrată Istoriei literaturii franceze din evul mediu pînă în zilele noastre (condusă de prof. Cl. Pichois) ale cărei principale părți sînt: Evul mediu-Renașterea, Clasicismul, sec. XVIII, Romantismul, sec. XX. În prima parte, a evului mediu, e tratată literatura franceză de la origini pînă la 1300. În volumul de față, partea II, sînt cuprinse următoarele probleme: Contradicțiile și criza din mentalitatea societății medievale; Curtoazia și umanismul; Echilibrul păcii regăsite; Marii creatori. În ultimul capitol sînt incluse studiile asupra lui Guillaume de Machant, Jean Froissart, Christine de Pisan, Ch.d'Orleans, François Villon, Ph. de Commyne. Lucrarea, bogat ilustrată, se încheie cu o antologie de texte, o bibliografie și un tabel cronologic sinoptic. (I.I. II. 13221 L).

* * * *Căile dezvoltării feudalismului. Dincolo de Caucaz, Asia centrală, Rusia și Regiunile baltice.* (în l. rusă), Moscova, 1972, 337 p. Rod al muncii unui colectiv de medievști sovietici, (A.P. Novoselski, L.V. Cerepnin, V.T. Pașuto), lucrarea este o încercare de sintetizare a principalelor probleme pe care le ridică începutul și dezvoltarea feudalismului la diferite popoare din Rusia pînă în sec. XV. În acest sens sînt studiate: structura etnică a populației, mai ales a celei din Asia centrală, evoluția structurii de clasă, stăpînirea pămîntului, subliniindu-se particularitățile pentru fiecare regiune geografică în parte. (I.I. II. 13269 L).

E. R. T a n n e n b a u m, *European civilisation since the middle age*, ed. II, New York, 1971, 843 p. Concepută ca o istorie europeană extrem de concentrată, lucrarea de față cuprinde, în 22 de capitole, o frescă a societății omenеști de pe continentul nostru, din evul mediu pînă în zilele noastre, fiecare capitol definind cîte o mare problemă. La baza concepției lucrării se află noțiunea de industrie și din acest motiv întreaga monografie are două mari părți: I. epoca preindustrială; II. epoca industrială, momentul de legătură fiind mijlocul sec. XIX, mai precis anul 1848. Avînd o bogată bibliografie pentru fiecare capitol separat și una generală, la sfîrșit (în exclusivitate literatură de limbă americană) și o bogată ilustrație, lucrarea posedă și un mare număr de hărți. (I.I. III. 290 G).

* * * *Les tercios de Espana an la ocasion de Lepanto*, Madrid, 1971, 291 p. Un număr special al Revistei de istorie militară din Madrid este consacrat rolului hotărîtor pe care l-au avut regimentele de infanterie spaniole în obținerea victoriei de la Lepanto (7 octombrie 1571), regimente care au luptat ca pe uscat după abordarea vaselor otomane de către flota spaniolă. Lucrarea este însoțită de 33 documente din arhivele de stat din Spania și de cîteva tipărituri contemporane care au glorificat această victorie contra turcilor. În text se explică inexploatarea pe mai departe a acestui succes militar din lipsa de hrană și muniție și de condiții favorabile meteorologice. (I.I. II.12964 L).

Epoca modernă

L. Balestreri, *Giuseppe Mazzini. Momenti di una grande vita*. Genova, 1972, 60 p. Alcătuită cu prilejul centenarului morții marelui revoluționar italian, lucrarea cuprinde principalele momente din viața și activitatea acestuia. În text sînt incluse facsimile din corespondența sa, sentința de condamnare la moarte a lui G. Mazzini, precum și foaia de titlu a fascicolei „La giovane Italia”, apărută în 1832 (I.I. II. 13533 L).

Simon Bolivar, *Escritos politices*, Madrid, 1971, 194 p.

Precedată de o amplă introducere semnată de Graciela Soriano, în care este evocată figura marelui revoluționar sud-american, fondatorul Columbiei și al altor state sud-americane, lucrarea cuprinde o selecție a scrierilor politice ale acestuia, din care menționăm: Manifestul de la Carta-

gena din 1812, Discursul de la Angostura din 1819, Discursul rostit în 1825 în fața Congresului constituant al Boliviei, Proiectele sale de federalizare a statelor sud-americane din 1824—1826. În anexă se dă un tabel cronologic sinoptic: 1721—1830. (I.I. I. 7335 L).

M. B o u l o i s e a u, *La république iacobine (10 Août 1792 — 9 Thermidor, an II, Paris 1972, 288 p.* Făcînd parte din colecția „Points”, seria Istorie, lucrarea de față cuprinde o analiză, a ultimei perioade a revoluției franceze care a provocat multe controverse în rîndul istoricilor cu privire la apariția ideilor socialiste în mișcarea revoluționară din Franța. Principalele capitole sînt: Bilanțul forțelor și al mentalităților; Divorțul burgheziei; Guvernul revoluționar; Armata, victoriile și societatea militară; Teroarea în provincie; Sfîrșitul dictaturii iacobine. În anexă se dau o cronologie a acestei epoci (1792—1794) pe luni și zile, o bibliografie rînduită pe probleme, un indice general (I.I. I. 7371 L).

M. G a l l o. *Tombeau pour la Commune, Paris, 1971, 179 p.* Apărută cu prilejul primului centenar de la proclamarea Comunei din Paris, lucrarea de față, care este un eseu, caută să explice locul pe care l-a ocupat și-l va ocupa în istorie acest eveniment crucial din dezvoltarea societății moderne. Văzute în perspectiva istorică, evenimentele din 1871 se impun prin legitimitatea lor în transformările pe care trebuie să le sufere societatea omenească în epoca contemporană (B.A. I. 560457; I.I. I. 7321 L).

O r o n J. H a l e, *The great illusion. 1900—1914, New York, 1971, 361 p.* Apărută în colecția „Ascensiunea lumii moderne”, lucrarea este o sinteză a istoriei anilor care au precedat izbucnirea primului război mondial. Sînt studiate, rînd pe rînd, cele mai importante sectoare ale civilizației europene și anume: populația, economia și nivelul tehnic al întreprinderilor industriale, clasele sociale, cultura, mentalitatea, relațiile internaționale, viața politică și diplomatică. În final sînt analizate cele 30 de zile din vara anului 1914 care s-au scurs de la atentatul de la Sarajevo pînă la declarația de război a Austro-Ungariei împotriva Serbiei. Anexa cuprinde o bibliografie separată pe capitole, un indice general, hărți (I.I. II. 13450 L).

M. I. K o v a l e v s k i, *Mișcarea carbonarilor în Italia (1808—1821), Moscova, 1971, 266 p.* (în l. rusă). Folosind o bogată bibliografie dar și numeroase documente de arhivă, autorul prezintă organizațiile revoluționare ale burgheziei italiene din epoca napoleoniană pînă la înăbușirea revoluțiilor din 1820 și 1821. În lucrare sînt studiate nu numai structura organizatorică și ideologia carbonarilor, dar și modul cum aceștia au acționat în diferite provincii ale Italiei, dîndu-se o mai mare amploare evenimentelor din 1820—1821. Într-un capitol aparte este analizat eoul mișcării carbonarilor în conștiința societății rusești din epoca respectivă (B.A. II. 561525).

C. A. M a c a r t n e y, *The Habsburg empire. 1790—1918, Londra, 1971, 908 p.*

Rezultat al unor cercetări îndelungate în arhivele din Viena, lucrarea cu caracter monografic prezintă o amplă analiză a evoluției Imperiului habsburgic de la sfîrșitul sec. XVIII pînă la destrămarea lui. În cele 18 capitole sînt studiate toate aspectele politicii interne și externe ale acestui stat multinațional, o atenție deosebită dîndu-se anilor 1848 și 1866—1867. În anexă se află o amplă bibliografie dispusă pe capitole, tabele explicative, indice general, hărți. (I.I. II. 12857 L).

* * * *Roma capitale. Documenti, 1870. vol. II, Roma, 1972, 425 p.*

Lucrarea este de fapt un inventar al arhivei guvernului provizoriu italian și al locotenenței regale din Roma și din provinciile romane care în 1870 au condus destinele Italiei. De o deosebită importanță sînt introducerile ample precedînd principalele fonduri de documente inventariate, în care sînt prezentate situația politică, economia, problemele sociale, culturale ale Italiei în ajunul proclamării orașului Roma drept capitală a regatului Italiei. (I.I. II. 13493 L).

Michel Vovelle, *Le chute de la monarchie. 1787—1792*, Paris, 1972, 287 p. Lucrarea face parte din colecția „Points”, seria Istorie și tratează diferitele aspecte ale istoriei moderne a Franței, și anume ale sfârșitului regimului monarhic. Principalele capitole sînt: Vechiul regim; Tensiune și mutații; Cum se face o revoluție; Revoluția constituantă; Franța revoluționară. 1789—1792; A doua revoluție. În lucrare sînt discutate în mod critic problemele controversate ale acestei teme făcîndu-se referiri la ultimele lucrări apărute. Anexa cuprinde o cronologie sumară a istoriei Franței (1787—1792), o bibliografie pe probleme, un indice general, o bogată ilustrație. (I.I. I. 7370 L).

Epoca contemporană

J. Glasneck, *Kemal Atatürk und die moderne Türkei*, Berlin, 1971, 333 p. Monografia prezintă viața și activitatea lui Kemal Atatürk, întemeietorul Turciei moderne. Cele trei mari capitole sînt: I: Un general al sultanilor; II: Conducătorul în lupta națională de eliberare; III: Primul președinte al republicii turcești. La alcătuirea ei autorul a utilizat o bogată bibliografie de specialitate. În anexă se află un tabel cronologic al istoriei Turciei moderne (1876—1970), un indice de nume, o ilustrație bogată. (B.A. II. 564367).

R. Goronwy, *La grande crise de 1929. Le capitalisme remis en question*, Paris, 1972, 316 p. Monografia face parte din colecția „Histoire du XX-e siècle” și cuprinde o analiză a unui fenomen istoric care prin dimensiunile sale este considerat printre marile catastrofe ale lumii noastre contemporane. În cele 16 capitole autorul, specialist în probleme ale economiei capitaliste, studiază cauzele și efectele crizei economice din 1929—1933 care a lăsat mari urme în viața politică, economică, socială a omenirii pentru mult timp. În anexă se dă o bibliografie generală și o ilustrație adecvată. (I.I. II. 13140 L).

F. Kreissler, *De la révolution à l'annexion. L'Autriche de 1918 à 1938*, Paris, 1971, 457 p. Cartea este o monografie menită să fixeze în memoria lumii noastre contemporane imaginea statului austriac creat prin pacea de la Versailles și desființat de Germania hitleristă. În cele 15 capitole ale ei se încearcă să se stabilească, de fapt, responsabilitatea oamenilor politici austrieci și europeni, ai vremii, față de desfășurarea evenimentelor care au dus la desființarea primei republici austriece. Titlul cîtorva capitole: Primii pași ai Republicii Austria; Constituția din 1920 și acordurile financiare internaționale; Aportul Austriei în domeniul cultural; Legislația socială; Calea germană și deșteptarea sentimentului național austriac etc. În anexă sînt cuprinse: tabele statistice privind populația, partidele politice, efectele inflației, evoluția șomajului, producția industrială etc., o bibliografie, un indice general (I.I. II. 13179 L).

R.O. Paxton, *La France de Vichy. 1940—1944*, Paris, 1972, 375 p. Tradusă din l. engleză, lucrarea cuprinde un bilanț al regimului politic din Franța condus de mareșalul Petain, care a succedat prăbușirii naționale din 18 iunie 1940. Autorul, un cunoscut cercetător al istoriei Franței din timpul celui de al doilea război mondial care a făcut investigații în arhivele din Germania, Franța și S.U.A., caută să stabilească rolul dar și responsabilitatea principalilor conducători ai regimului colaboraționist cu Germania hitleristă. Principalele capitole sînt: În căutarea unei colaborări. 1940—1942; Revoluția națională; Oamenii de la Vichy; Colaborarea din anii 1942—1944; Vichy la ora adevărului; Bilanț; Moștenirea Vichy-ului. În anexă se află o bibliografie și un indice general (I.I. II. 13449 L).

B.M. Siddell Herts' *History of the second world War*, Londra 1971, 768 p. După îndelungi cercetări în arhive și parcurgerea unei ample bibliografii, din care multe lucrări sînt culegeri de documente, autorul prezintă o sinteză a conflagrației mondiale din ani 1939—1945. Principalele capitole sînt: Preludiul; Începutul (1939—1940); Valul (1940); Extinderea (1941); Cotitura (1942); Decăderea (1943); Decăderea completă (1944); Sfirșitul (1945); Epilog. În anexă se dau o listă a lucrărilor consultate, un indice general tematic, hărți numeroase și extrem de interesante. (I.I. II. 12966 L).

CONSTANTIN ȘERBAN ȘI VICTORIA ȘERBAN